

DECIZIE

21 septembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,

judecătorul

Judecătorii

Tatiana Vieru

Oleg Sternioală, Valentina Clevadi

examinînd cererea de recurs declarată de Sorochin Iurii, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Sorochin Iurii împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției cu privire la anularea parțială a hotărîrii, recunoașterea susținerii cu succes a examenului și obligarea de a elibera licența de avocat,

împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013 prin care s-a respins ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Sorochin Iurii,

c o n s t a t ă

La 16 aprilie 2010, Sorochin Iurii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, intervenient accesoriu Ministerul Justiției cu privire la anularea parțială a hotărîrii, recunoașterea susținerii cu succes a examenului și obligarea de a elibera licența de avocat.

În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că, la data de 04 octombrie 2010 a înaintat cerere privind admiterea la examenul de licențiere a profesiei de avocat.

La data de 28 octombrie 2010 a avut loc prima probă la examenul de calificare.

Prin hotărîrea comisiei nr. 18 din 28 octombrie 2010 a fost admis la susținerea probei a doua din data de 11 noiembrie 2010, iar prin hotărîrea nr. 19 din 15 noiembrie 2010, a acumulat 46,27 puncte.

Nu este de acord cu această hotărîre pe motiv că, a fost încălcată procedura desfășurării examenului.

Astfel, la 18 noiembrie 2010 a depus contestație în privința rezultatelor examenelor, însă prin hotărîrea nr. 21 din 23 noiembrie 2010 contestația a fost respinsă.

Consideră că, procedura examinării contestației a fost încălcată, iar prin neadmiterea de a participa la a treia probă a examenelor, i-au fost încălcate drepturile civile.

Solicită reclamantul, anularea parțială a hotărîrii Comisiei de licențiere a profesiei de avocat nr. 19 din 15 noiembrie 2010 în partea ce se referă la sine, anularea hotărîrii Comisiei de licențiere a profesiei de avocat nr. 21 din 23 noiembrie 2011, recunoașterea susținerii de către el a probei a treia a examenului de licențiere a profesiei de avocat și obligarea Ministerului Justiției de a-i elibera licență de avocat.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011 acțiunea a fost admisă. S-a anulat parțial hotărîrea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat nr. 19 din 15 noiembrie 2010 în partea neadmiterii candidatului Sorochin Iurii în etapa a treia a examenului în profesia de avocat și s-a dispus admiterea lui Sorochin Iurii în profesia de avocat, ca candidat care a susținut examenul de calificare a profesiei de avocat. Executarea hotărîrii a fost pusă în sarcina Ministerului de Justiție, servînd temei de eliberare lui Sorochin Iurii a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat.

Împotriva hotărîrii primei instanțe, la data de 10 aprilie 2011, Uniunea Avocaților a declarat recurs.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2011 s-a admis recursul declarat de Uniunea Avocaților, s-a casat hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011, cu restituirea pricinii la rejudecare în prima instanță.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012 acțiunea a fost admisă parțial. S-a anulat în parte hotărîrea nr. 19 din 15 noiembrie 2010 a Comisiei de licențiere a profesiei de avocat, prin excluderea din pct. II al hotărîrii în partea neadmiterii lui Sorochin Iurii la a treia etapă a examenului de calificare în profesia de avocat. S-a obligat Comisia de licențiere a profesiei de avocat să-l admită pe Sorochin Iurii la etapa examenului de calificare în profesia de avocat (proba verbală). În rest, acțiunea a fost respinsă ca nefondată.

Nefiind de acord cu hotărîrea menționată, Sorochin Iurii a contestat-o cu recurs.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012 s-a respins cererea de recurs depusă de Sorochin Iurii și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012.

La 07 decembrie 2012, Sorochin Iurii a depus cerere de revizuire împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013 s-a respins ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Sorochin Iurii.

La 12 august 2013, Sorochin Iurii a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013.

Prin decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 16 octombrie 2013 s-a respins recursul declarat de Sorochin Iurii și s-a menținut încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013.

La 10 iunie 2016 Agentul Guvernamental - Gurin Marin, a depus cerere de revizuire în temeiul art. 449 lit. g) CPC, solicitând admiterea acesteia și recunoașterea expresă a violării drepturilor reclamantului garantate de articolul 6§1 din Convenție și a articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție și, după caz, acordarea satisfacției echitabile pentru violarea constatată.

În cererea de revizuire Agentul guvernamental a invocat că, la 15 decembrie 2015 Guvernul și-a exprimat poziția în favoarea reglementării amiabile a cauzei Sorochin aflată pe rolul Curții Europene, asumându-și obligația de a cere redeschiderea procedurilor civile ale reclamantului prin intermediul revizuirii și remedierii pretinselor violări a Convenției.

În acest sens, Agentul guvernamental a menționat că, reclamantul Sorochin Iurii se plînge în conformitate cu art. 6§1 din Convenție de admitere nemotivată a unui apel tardiv, ce a dus la anularea de către jurisdicțiile interne a hotărîrii pronunțate în favoarea lui, precum și de încălcarea, în substanță, a dreptului său la proprietate, prevăzut de art. 1 din Protocolul 1 la Convenție.

Prin prisma compatibilității cu jurisprudența Curții Europene, Agentul Guvernamental remarcă cu suficientă temeinicie că, o remediere a încălcării drepturilor reclamantului în prezenta speță este necesară și viciile admise urmează a fi înlăturate.

Prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 22 iunie 2016, a fost admisă cererea de revizuire a Agentului Guvernamental, fiind casată decizia Curții Supreme de Justiție din 16 octombrie 2013, cu reținerea în Curtea Supremă de Justiție a pricinii civile pentru rejudecarea recursului declarat de Sorochin Iurii împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013, în alt complet de judecată.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că remedierea încălcării drepturilor lui Sorochin Iurii și înlăturarea viciilor admise în prezenta speță urmează a fi îndepărtate doar prin casarea dispozițiilor judecătorești emise în cauză și, recunoașterea violării drepturilor garantate de Articolul 6§1 din Convenție și a Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție, precum și acordarea unei satisfacții echitabile pentru violarea constatată, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. c) CPC, instanța de recurs după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, soluționînd prin decizie problema în fond.

În conformitate cu art. 449 lit. g) CPC, revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o

procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Instanța de recurs constată că, prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011 a fost admisă acțiunea lui Sorochin Iurii, fiind anulată parțial hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat nr. 19 din 15 noiembrie 2010 în partea neadmiterii candidatului Sorochin Iurii în etapa a treia a examenului în profesia de avocat și s-a dispus admiterea lui Sorochin Iurii în profesia de avocat, ca candidat care a susținut examenul de calificare a profesiei de avocat. Executarea hotărârii a fost pusă în sarcina Ministerului de Justiție, servînd temei de eliberare lui Sorochin Iurii a licenței pentru exercitarea profesiei de avocat.

La 10 aprilie 2011, Uniunea Avocaților a contestat cu recurs hotărârea primei instanțe, care de către intimat a fost invocat ca fiind înaintat tardiv (f.d.49 Vol. I).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 28 septembrie 2011 a admis recursul declarat de Uniunea Avocaților, a casat hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011 și a restituit pricina la rejudecare în prima instanță.

La rejudecarea pricinii, prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012 acțiunea lui Sorochin Iurii a fost admisă parțial, fiind anulată în parte hotărârea nr. 19 din 15 noiembrie 2010 a Comisiei de licențiere a profesiei de avocat, prin excluderea din pct. II al hotărârii în partea neadmiterii lui Sorochin Iurii la a treia etapă a examenului de calificare în profesia de avocat, cu obligarea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat să-l admită pe Sorochin Iurii la etapa examenului de calificare în profesia de avocat (proba verbală).

Cu hotărârea menționată Sorochin Iurii nu a fost de acord și a contestat-o cu recurs.

Astfel, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012 s-a respins cererea de recurs depusă de Sorochin Iurii și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012.

Ulterior, la 07 decembrie 2012, Sorochin Iurii a depus cerere de revizuire împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012, care prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013 s-a respins ca fiind inadmisibilă.

La fel, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 octombrie 2013 s-a respins recursul declarat de Sorochin Iurii și s-a menținut încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013.

Instanța de recurs reține că pe rolul Curții Europene a fost înregistrată cererea Sorochin, în care reclamantul invocînd articolul 6§1 din Convenție și articolul 1 din Protocolul nr.1, se plînge pe anulările de către jurisdicțiile interne a hotărârii definitive pronunțate în favoarea lui.

Sub acest aspect, verificînd temeinicia motivelor de revizuire invocate de Agentul Guvernamental, în raport cu materialele cauzei, Colegiul consideră necesar de a aplica în direct jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pentru aceasta Colegiul invocă cauzele *Nichitin vs. Rusia*, *Brumarescu vs. România*, *Ryabykh v. Rusia*, *Rosca vs Moldova*, cazuri în care Curtea reiterează că puterea instanțelor superioare de a revizui ar trebui să fie exercitată pentru corectarea greșelilor de judecată, a erorilor judiciare și nu pentru a substitui analiza. Revizuirea nu poate fi tratată ca un apel deghizat și nici existența a două păreri asupra aceleiași probleme nu poate servi temei pentru reexaminare. Excepțiile de la acest principiu sînt justificate numai atunci cînd reexaminarea este necesară în virtutea unor circumstanțe esențiale și imperative, fundamentale și obligatorii.

Colegiul consideră că în cazul din speță, sînt prezente circumstanțe esențiale și imperative ce vizează încălcarea drepturilor fundamentale ale lui Sorochin Iurii garantate de articolul 6§1 din Convenție și articolul 1 din Protocolul nr.1, încălcare care constituie un viciu fundamental comis de instanțele de judecată la pronunțarea hotărîrilor pe cauză.

În acest context, Colegiul ține să reitereze că, conform art. 6 alin. (1) al Convenției, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială, instituită prin lege.

Conform jurisprudenței Curții Europene a Dreptului Omului, jurisprudență obligatorie pentru instanțele naționale, dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe de judecată independentă și imparțială, garantat de art.6 alin. (1) al Convenției, urmează a fi interpretat prin prisma dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante.

Dreptul la un proces echitabil în fața instanței de judecată, garantat de art. 6§1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina preambulului Convenției, care enunță preeminența principiului supremației dreptului ca element al patrimoniului comun al statelor contractante. Unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul stabilității raporturilor juridice, care înseamnă, între altele, ca o soluție definitivă a oricărui litigiu nu trebuie rediscutată. Principiul securității raporturilor juridice presupune respectarea principiului autorității lucrului judecat, care este principiul caracterului final al hotărîrilor. Acest principiu presupune că nici o parte nu are dreptul să ceară revizuirea unei hotărîri definitive și obligatorii numai în scopul obținerii unei rejudecări și a unei hotărîri în cauză.

Totodată, prin prisma Convenției, dreptul de acces la instanță trebuie să fie „concret și efectiv” (Bellet împotriva Franței, pct. 38). Efectivitatea dreptului de acces impune ca un individ să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile sale. Legislația referitoare la formalitățile și termenele care trebuie respectate pentru a formula un recurs vizează asigurarea bunei administrări a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice (Canete de Goni împotriva Spaniei, pct. 36). Dreptul de acces la o instanță poate fi astfel supus, în anumite circumstanțe, unor restricții legitime, cum ar

fi termenele legale pentru prescripție (Stubbings și alții împotriva Regatului Unit, pct. 51-52).

Reține Colegiul că, hotărîrea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011, Sorochin Iurii a obținut-o în favoarea sa prin neatacarea în termen de către partea opusă, adică Uniunea Avocaților, care după recepționarea hotărîrii motivate la 09 martie 2011, a contestat-o cu recurs abia la 10.04.2011(f.d.29^B, 33).

Cu toate că intimatul Sorochin Iurii a invocat tardivitatea cererii de recurs, iar Uniunea Avocaților nu a solicitat repunerea în termen a acestuia, Curtea de Apel Chișinău a examinat recursul Uniunii Avocaților, casînd hotărîrea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011, fără însă a se expune în privința caracterului tardiv al recursului invocat de intimat și fără a se referi la justificarea depășirii termenului de depunere a recursului.

Or, termenul stabilit pentru contestarea unui act judecătoresc constituie un factor de securitate juridică, iar în perioada de după acest termen nu mai este posibil controlul hotărîrii judecătorești.

În acest context, instanța de recurs invocă jurisprudența CEDO care statuează că prin neprezentarea motivelor pentru repunerea în termenul de prescripție pentru efectuarea unui act procedural, se încalcă dreptul la un proces echitabil (*hotărîrea din 14.11.2006 pe cauza Melnic contra Moldovei § 42, cererea nr.6923/03*), iar „întrăutărirea unei situații juridice, care a devenit irevocabilă datorită aplicării termenului de prescripție sau care ar fi trebuit să devină irevocabilă dacă termenul de prescripție s-ar fi aplicat, este incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice” (*hotărîrea din 18.06.2008 pe cauza SRL Dacia c. Moldovei, cererea nr. 3052/04, § 77*).

În jurisprudența sa constantă Curtea reamintește că situații similare au fost deja examinate în hotărîrile *Popov v. Moldova (nr. 2)*, (nr. 19960/04, § 53, 6 decembrie 2005) și *Melnic v. Moldova* (§§ 40 și 41), în care s-a constatat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pîrîți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat drepturile reclamantilor la un proces echitabil (*hotărîrea Ceachir v. Moldova, nr. 11712/04 din 15.01.2008*).

Curtea reiterează că articolul 6 § 1 al Convenției obligă instanțele judecătorești să-și motiveze hotărîrile lor. În cauza *Ruiz Torija v. Spain*, (*hotărîre din 9 decembrie 1994, Seria A nr. 303-A*), Curtea a constatat că, omisiunea instanțelor judecătorești de a motiva refuzul de a accepta o obiecție potrivit căreia acțiunea era tardivă, a constituit o violare a acestei prevederi.

Urmare a celor menționate, Colegiul costată că prin nerespectarea procedurii corespunzătoare și admiterea recursului tardiv, de către Curtea de Apel Chișinău, a fost încălcat dreptul la un proces echitabil al reclamantului Sorochin Iurii prevăzut de art. 6 § 1 din Convenție, care a obținut o hotărîre definitivă.

În același timp, Colegiul menționează că, prin hotărârea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011, Sorochin Iurii obținuse dreptul de a practica profesia de avocat.

Or, prin admiterea unui recurs tardiv, Sorochin Iurii a fost lipsit de proprietatea sa fără nici un temei legal, aceasta fiind o violare a dreptului la proprietate garantat de articolul 1 Protocolul nr.1 al Convenției, care stipulează că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale.

În acest sens, Curtea Europeană a explicat că, noțiunea de bunuri din art. 1 al Protocolului nr. 1 are o semnificație autonomă și în mod evident nu se limitează numai la proprietatea asupra unor bunuri corporale.

Astfel, în cauza *Buzescu c. României* Curtea a reținut, de asemenea, că se înscrie în noțiunea de „bun” clientela reclamantului care era legată de practica sa ca avocat și pe care a fost în măsură să o „exploateze” ca avocat. Curtea a reținut că, aplicabilitatea art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție se extinde la exercitarea profesiei de avocat și la reputația aferentă, avându-se în vedere că acestea sunt entități de o anumită valoare care au în multe privințe, natura drepturilor private și astfel constituie beneficii, reprezentând bunuri în sensul acestei prevederi.

Colegiul conchide că, instanța de apel anulând hotărârea primei instanțe prin admiterea unui recurs tardiv, a dispus exproprierea reclamantului fără motive legale, comițând o eroare judiciară, ce constituie un viciu fundamental - nerespectarea principiului protecției dreptului de proprietate.

Drept consecință instanța de recurs consideră că, prin decizia pronunțată de Curtea de Apel Chișinău lui Sorochin Iurii i-au fost încălcate drepturile sale garantate de art. 6 din Convenție și art. 1 Protocolul nr. 1 la Convenție.

Colegiul reiterează că o hotărâre judecatorească în care se constată o încălcare a drepturilor fundamentale a persoanei, garantate de Constituție și de Convenție, obligă instanța supremă să înlăture acea încălcare și să repare consecințele astfel încât să restabilească atât cât este posibil situația existentă înaintea încălcării.

Față de cele expuse Colegiul consideră necesar de a aplica art. 41 al Convenției, care prevede că, la constatarea încălcării dispozițiilor Convenției și a Protoalelor sale, poate fi acordată o satisfacție echitabilă, pentru a restabili atât cât este posibil situația existentă înaintea încălcării.

În acest context, se menționează că o recunoaștere a încălcării însoțită de o procedură de remediere constituie prin sine o satisfacție parțială care poate să diminueze valoarea prejudiciului (*mutatis mutandis Tahsin Acar v Turkey, no.26307/95 §§75-77, ECHR 2003-VI*).

Prin urmare, având în vedere că lui Sorochin Iurii i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, precum și dreptul la proprietate, Colegiul va încasa cu titlu de satisfacție echitabilă pentru violarea constatată suma de 20 000 lei.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de recurs și a casa încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013. Totodată, având în vedere că prin încheierea Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 22 iunie 2016, a fost admisă cererea de revizuire a Agentului Guvernamental, Colegiul consideră necesar de a casa și decizia Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012, hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012, decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2011 și a menține în vigoare hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011, precum și a recunoaște violarea drepturilor lui Sorochin Iurii garantate de Articolul 6§1 din Convenție și a Articolului 1 din Protocolul 1 la Convenție, prin acordarea unei satisfacții echitabile pentru violarea constatată.

În conformitate cu art. 427 lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite cererea de recurs declarată de Sorochin Iurii.

Se casează încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 iunie 2013, decizia Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2012, hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 24 aprilie 2012, decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2011 și se menține în vigoare hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 04 martie 2011.

Se recunoaște violarea drepturilor lui Sorochin Iurii garantate de Articolul 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a Articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenție.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Sorochin Iurii cu titlu de satisfacție echitabilă pentru violarea constatată suma de 20 000 (douăzeci mii) lei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Oleg Sternioală

Valentina Clevadî